

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАТВЕРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

Н. У. Карчэўская Н. У. Карчэўская

23 лютага 2026 г.

Рэгістрацыйны № ВД-6/16-10/звуч.

МУЗЕІ БЕЛАРУСІ

*Вучэбная праграма ўстановы адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
6-05-0322-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць*

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарта вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-01-2023 па спецыяльнасці 66-05-0322-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 № 270, вучэбных планаў БДУКМ па спецыяльнасці 6-05-0322-01 Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць

СКЛАДАЛЬНІК:

І. Г. Лупашка, дацэнт кафедры гісторыка-культурнай спадчыны ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

С. А. Пацыенка, дацэнт кафедры менеджменту сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі;

Ю. В. Кавалёва, вучоны сакратар дзяржаўнай установы «Музей гісторыі горада Мінска», кандыдат культуралогіі

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыка-культурнай спадчыны ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол №5 ад 19.12.2025);
прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 3 ад 18.02.2026)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Музейная сетка Беларусі мае трывалыя традыцыі, якія сфарміраваліся яшчэ ў папярэднія стагоддзі. Станаўленне і дзейнасць музеяў цесна звязана з асаблівасцямі гістарычнага працэсу, што разгортваўся на беларускіх землях. Роля музейных устаноў у развіцці сучаснага грамадства не абмяжоўваецца толькі рамкамі культурнага развіцця краіны, а выходзіць далёка за іх межы. У сучасных умовах назіраецца актыўнае ўзаемадзеянне музеяў і білітэк (сумесныя праекты, выставы, мерапрыемствы і іш.). Азнаямленне з разнастайнасцю музейнай сеткі Беларусі і асноўнымі кірункамі дзейнасці сучасных музеяў студэнтамі спецыяльнасці «Бібліятэчна-інфармацыйная дзейнасць» падаецца актуальным, паколькі фарміруе міжпрадметныя сувязі, спрыяе пашырэнню прафесійнага кругагляду і развіццю навыкаў работы з рознымі крыніцамі інфармацыі.

Прадметам вучэбнай дысцыпліны «Музеі Беларусі» з'яўляюцца праблематыка гісторыі развіцця музейнай справы ў Беларусі, працэс фарміравання музейнай сеткі краіны, зборы дзяржаўных і прыватных музеяў Беларусі, дзяржаўная музейная палітыка, асноўныя кірункі дзейнасці і перспектывы развіцця беларускіх музеяў, нацыянальнае музейнае заканадаўства.

Вызначальнай мэтай выкладання вучэбнай дысцыпліны з'яўляецца вывучэнне студэнтамі сучаснага стану музейнай сеткі Рэспублікі Беларусь, асноўных кірункаў дзейнасці беларускіх музеяў і іх перспектыву.

Мэтавая накіраванасць вучэбнай дысцыпліны «Музеі Беларусі» прадугледжвае вырашэнне шэрагу *задач*:

- прасачыць на фактычным матэрыяле асноўныя этапы станаўлення і развіцця беларускіх музеяў;
 - выявіць характэрныя тэндэнцыі і асаблівасці арганізацыі музейнай справы ў Беларусі на сучасным этапе;
 - азнаёміцца з разнастайнасцю музейнай сеткі Беларусі;
 - вызначыць уплыў сацыяльна-эканамічнага, унутрыпалітычнага і культурнага развіцця на сучасны стан і дзейнасць музеяў Беларусі;
 - сфарміраваць уяўленне аб музеі як сацыякультурным інстытуце.
- У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнты павінны *ведаць*:
- асноўныя кірункі дзяржаўнай музейнай палітыкі;
 - структуру музейнай сеткі Рэспублікі Беларусь;
 - сучасны стан музеяў і музейнай справы Беларусі;
 - асноўныя кірункі і дасягненні ў музейным будаўніцтве на сучасным этапе;
 - ролю музеяў у развіцці культуры краіны.

Студэнты павінны *ўмець*:

- аналізаваць крыніцы і літаратуру па тэме;
- даць характарытыку беларускай музейнай сеткі;

- аналізаваць гісторыю стварэння і вопыт дзейнасці асобных музеяў, склад іх калекцый;
- вызначаць месца і ролю музеяў у культурным жыцці асобных рэгіёнаў.

Студэнты павінны *валодаць*:

- прафесійнымі навыкамі ў аналізе і выкарыстанні інфармацыйных рэсурсаў музеяў Беларусі;
- стварэннем інфармацыйных прадуктаў розных відаў па тэме вучэбнай дысцыпліны;
- навыкамі эфектыўнай камунікацыі, неабходнай для арганізацыі сумесных праектаў музеяў і бібліятэк.

Вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Музеі Беларусі» распрацавана з улікам пастаўленых задач, узгоднена з вучэбнымі праграмамі па вучэбных дысцыплінах «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці», «Культуралогія» і інш.

Актывізацыі самастойнай работы студэнтаў у накірунку пошуку і выкарыстання ведаў, атрымання самастойнага вопыта вырашэння задач садзейнічаюць такія дзейсныя педагагічныя метадыкі і тэхналогіі, як:

- гісторыка-тэматычны падыход;
- тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;
- тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;
- камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, дыялогі, абмен думкамі і інш.)
- метады аналізу канкрэтных сітуацый.

У ходзе адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен набыць не толькі тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць асабісты каштоўнасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, які гатовы да актыўнага ўдзелу ў сацыяльна-культурным жыцці краіны.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынгавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы, вучэбна-метадычныя комплексы. У практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

Зместам вучэбнай дысцыпліны «Музеі Беларусі» прадугледжана фарміраванне наступнай кампетэнцыі:

- аналізаваць сучасны стан музейных устаноў Беларусі, ацэньваць перспектывы іх далейшага развіцця.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Музеі Беларусі» прадугледжана 90 гадзін, з іх 34 гадзіны – аўдыторныя заняткі. Прыкладнае размеркаванне аўдыторных гадзін па відах заняткаў: лекцый – 14 гадзін, семінарскіх заняткаў – 2 гадзіны, практычных заняткаў – 18 гадзін.

Рэкамендаванай формай бягучага кантролю ведаў студэнтаў з'яўляецца вуснае апытанне, тэсціраванне. Рэкамендаванай формай прамежкавага кантролю ведаў студэнтаў з'яўляецца залік.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Агульная характарыстыка музейнай сеткі Беларусі на сучасным этапе. Сістэматызацыя і класіфікацыя музеяў Беларусі. Профілі музеяў (гістарычныя, мастацкія, літаратурныя, прыродазнаўчыя, навукова-тэхнічныя, комплексныя). Тыпы музеяў (па роду дзейнасці і адраснай скіраванасці; па тыпу захоўваемай спадчыны; па адміністрацыйна-тэрытарыяльнай прыкмеце).

Дзяржаўныя і прыватныя музеі. Музеі міністэрстваў і ведамстваў.

Заканадаўчая база дзейнасці музеяў Рэспублікі Беларусь. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры (2016).

Музейны фонд Рэспублікі Беларусь.

Тэма 1. Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь

Этапы развіцця Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь. Гістарычны экскурс.

Калекцыі музея – археалогіі, нумізматыкі, беларускага народнага строю к. XIX – пач. XX ст., зброі XII–XX стст., рукапісных кніг XVI–XVIII стст., паштовак к. XIX – пач. XX ст., беларускай народнай керамікі, беларускага мастацкага шкла, музычных інструментаў і інш.

Асноўныя кірункі дзейнасці музея. Сучасная экспазіцыя музея.

Філіялы музея – Музей I з'езда РСДРП (г. Мінск), Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці (г. Мінск), Музей гісторыі беларускага кіно (г. Мінск), Музей гісторыі тэатральнай і музычнай культуры Беларусі (г. Мінск), Музей прыроды і экалогіі Беларусі (г. Мінск).

Тэма 2. Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

Гісторыя стварэння Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Дзейнасць Рэспубліканскай камісіі па збору дакументаў і матэрыялаў аб Вялікай Айчыннай вайне (1942). Правядзенне ў Дзяржаўным гістарычным музеі (Масква) выставы «Беларусь жыве. Беларусь змагаецца. Беларусь была і будзе савецкай» (1942–1943).

Заснаванне (1943) і адкрыццё (1944) Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Першая стацыянарная экспазіцыя (1947). Стварэнне і адкрыццё экспазіцыі ў новым будынку музея (1966).

Перабудова экспазіцыі ў 1990-х гг. – асвятленне асноўных этапаў Вялікай Айчыннай вайны, падзей 1941 – 1945 гг. на тэрыторыі Беларусі.

Новы будынак і сучасная экспазіцыя музея (2014).

Калекцыі музея – пісьмовых крыніц і кінафотадакументаў, баявых ўзнагарод, баявых сцягаў, вайскавай амуніцыі часоў Другой сусветнай вайны, партызанскіх рукапісных часопісаў і баявых лісткаў, франтавых і партызанскіх малюнкаў, самаробнай партызанскай зброі, уласных рэчаў ўдзельнікаў ваенных падзей і інш.

Філіялы музея – мемарыяльны комплекс «Помнік воінам-інтэрнацыяналістам» (г. Мінск), ваенна-гістарычны комплекс «Старая мяжа» (Дзяржынскі р-н).

Тэма 3. Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

Гісторыя Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Адкрыццё Дзяржаўнай мастацкай галерэі БССР (1939). Спыненне дзейнасці і страты галерэі пад час Вялікай Айчыннай вайны.

Аднаўленне работы Дзяржаўнай мастацкай галерэі (1944). Адкрыццё галерэі для наведвальнікаў (1946). Стварэнне першай сталай экспазіцыі (1947). Адкрыццё новага музейнага будынка (1957). Перайменаванне Дзяржаўнай мастацкай галерэі ў Дзяржаўны мастацкі музей БССР (1957). Дзейнасць М.П. Міхалapa, А.В. Аладавай і Ю.А. Карачуна. У. І. Пракапцова.

Навукова-даследчая і навукова-асветніцкая работа музея. Выставачная дзейнасць музея.

Наданне музею новай назвы – Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь (1993).

Калекцыі музея – беларускага сучаснага жывапісу і скульптуры, народнага мастацтва, старажытнабеларускай пластыкі XVI–XVIII стст., іканапісу XVI–XX стст., рускага жывапісу і скульптуры XVIII–XX стст., заходнееўрапейскага жывапісу, старадрукаў і інш.

Сучасная экспазіцыя музея.

Філіялы музея – Музей беларускага народнага мастацтва (в. Раўбічы, Мінскі р-н), Музей В.К. Бялыніцкага-Бірулі (г. Магілёў), Дом-музей Ваньковічаў. Культура і мастацтва першай паловы XIX ст. (г. Мінск).

Тэма 4. Літаратурныя музеі г. Мінска

Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры. Заснаванне (1987) і адкрыццё музея для наведвальнікаў (1991). Асноўныя кірункі дзейнасці музея і філіялаў.

Філіялы музея: Літаратурны музей Максіма Багдановіча (г. Мінск), Беларуская хатка (г. Мінск), Фальварак «Ракуцёўшчына» (Маладзечанскі р-н, Мінская вобл.), Літаратурны музей Петруся Броўкі (г. Мінск), Хата-музей Петруся Броўкі (в. Пуцілкавічы, Ушацкі р-н, Віцебская вобл.), Музей-сядзіба Францішка Багушэвіча «Кушыяны» (Смаргонскі р-н, Гродзенская вобл.), Музей-сядзіба Міцкевічаў «Завоссе» (Баранавіцкі р-н, Брэсцкая вобл.), Літаратурны музей Кузьмы Чорнага (аг. Цімкавічы, Капыльскі р-н, Мінская вобл.), Музей-дача Васіля Быкава (аг. Ждановічы, Мінскі р-н, Мінская вобл.).

Дзяржаўны літаратурны музей Янкі Купалы. Гісторыя стварэння.

Заснаванне (1944) і адкрыццё (1945) Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы. Навукова-даследчая дзейнасць супрацоўнікаў музея. Штогадовыя «Купалаўскія чытанні» (1946). Перавод музея са структуры АН БССР у падпарадкаванне Міністэрства культуры (1963).

Сучасная экспазіцыя музея.

Калекцыі музея – асабістых рэчаў Янкі Купалы, рукапісаў, прыжыццёвых выданняў, арыгіналаў фотаздымкаў паэта і інш.

Філіялы музея – «Вязынка» (Маладзечанскі р-н, Мінская вобл.), «Ляўкі» (Аршанскі р-н, Віцебская вобл.), «Акопы» (Лагойскі р-н, Мінская вобл.), «Яхімоўшчына» (Маладзечанскі р-н, Мінская вобл.).

Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа. Заснаванне (1956) і адкрыццё (1959). Дзейнасць Д.К. Міцкевіча. Навукова-даследчая работа супрацоўнікаў музея. Перавод музея са структуры АН БССР у падпарадкаванне Міністэрства культуры (1963). Штогадовая навуковая канферэнцыя «Каласавіны» (1985).

Калекцыі музея – рукапісаў, аўтаграфіаў, кінафотадакументаў, рэчавых помнікаў, асабісты архіў Якуба Коласа, бібліятэка і інш.

Сучасная экспазіцыя музея.

Філіялы музея – Мемарыяльны комплекс «Мікалаеўшчына»: мемарыяльная сядзіба «Смольня», мемарыяльная сядзіба «Акінчыцы», мемарыяльная сядзіба «Альбуць», мемарыяльная сядзіба «Ласток» (Стаўбцоўскі р-н, Мінская вобл.).

Тэма 5. Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту

Гісторыя Беларускага дзяржаўнага музея народнай архітэктуры і побыту.

Крытэрыі выбару месца для музея (унікальны геаграфічны ландшафт, помнік геалагічнай гісторыі, памятная гістарычная мясціна). Заснаванне музея (1976).

Накірункі работы па стварэнні музея (выяўленне, збор і ўлік помнікаў, распрацоўка навуковай канцэпцыі, стварэнне праекта генеральнага плана музея на падставе гісторыка-этнаграфічнага раяніравання матэрыяльнай культуры Беларусі). Структурная аснова музея. Сектары – Цэнтральная Беларусь, Падняпроў'е, Паазер'е. «Мястэчка» і «Драўляная гарадская забудова». Правядзенне народных святаў на тэрыторыі музея.

Тэма 6. Музей гісторыі горада Мінска

Спробы стварэння музея ў 1920-я і ў 1980-90-я гг. Стварэнне рабочай групы ў 2003 г., рашэнне Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта аб стварэнні Музея гісторыі горада Мінска (2010). Канцэпцыя па музефікацыі гарадскога асяроддзя.

Асноўныя калекцыі. Падраздзяленні ў структуры музея: Мастацкая галерэя Міхаіла Савіцкага, Гарадская мастацкая галерэя твораў Л.Д. Шчамялёва, Майстэрня-музей народнага мастака Беларусі Івана Міско, Мінская гарадская ратуша, экспазіцыя «Карэтная», Музей «Лошыцкая сядзіба» і прысядзібны флігель у Лошыцкім сядзібна-паркавым комплексе, Арт-гаспёўня «Высокае места», экспазіцыя «Мінская конная чыгунка», экспазіцыя «Мінск. Верхні горад. Археалагічны музей», Выставачныя залы на вул. Ракаўскай, Мемарыяльны музей-майстэрня З.І. Азгура.

Тэма 7. Краязнаўчыя музеі Мінскай вобласці

Мінскі абласны краязнаўчы музей (г. Маладзечна).

Заснаванне Маладзечанскага абласнога музея (1959). Перайменаванне музея ў Мінскі абласны краязнаўчы музей (1964).

Перабудовы экспазіцыі ў 1970–1990-я гг.

Калекцыі музея – археалогіі, этнаграфіі, нумізматыкі, пісьмовых крыніц, керамікі, драўлянай скульптуры, музычных інструментаў, асабістых рэчаў і прыжыццёвых выданняў беларускіх дзеячоў навукі і культуры і інш.

Асноўныя кірункі дзейнасці музея.

Сучасная экспазіцыя музея.

Агульная характарыстыка сеткі раённых краязнаўчых музеяў Мінскай вобласці. Асноўныя кірункі дзейнасці. Навукова-фондавая дзейнасць. Экспазіцыйна-выставачная дзейнасць. Культурна-асветная дзейнасць. Навукова-даследчая дзейнасць.

Тэма 8. Музеі-запаведнікі Мінскай вобласці

Гісторыка-культурны музей-запаведнік «Заслаўе». Дзейнасць Заслаўскага гісторыка-археалагічнага запаведніка (1967), Гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Заслаўе» (1986). Рэстаўрацыйныя работы (1967–1990).

Структура музея-запаведніка, аб'екты: музейна-выставачны комплекс, этнаграфічны комплекс «Млын», Дзіцячы музей міфалогіі і лесу, Музей-дот, музей «Гандлёвая лаўка», Музей беларускай маляванкі, гарадзішча «Замэчак», гарадзішча «Вал» і былы кальвінскі збор, касцёл нараджэння Найсвяцейшай Дзевы Марыі.

Асноўныя кірункі дзейнасці, музейныя калекцыі.

Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік «Нясвіж» (1993). Рэстаўрацыйныя работы. Адкрыццё для наведвальнікаў першага пускавога комплекса (2008). Адкрыццё другога пускавога комплекса (2012).

Структура музея-запаведніка, аб'екты: палацава-паркавы ансамбль, ратуша, касцёл Божага Цела, Слуцкая брама.

Асноўныя кірункі дзейнасці, музейныя калекцыі.

Тэма 9. Мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць – герой»

Гісторыя стварэння і дзейнасць. Адкрыццё музея абароны Брэсцкай крэпасці (1956). Стварэнне мемарыяльнага комплекса. Аб'яднанне мемарыяльнага комплекса і музея абароны Брэсцкай крэпасці ў мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць-герой» (1971). Асноўныя экспазіцыі музея. Філіял – «Музей 5 форт» (г. Брэст).

Тэма 10. Краязнаўчыя музеі Брэсцкай вобласці

Брэсцкі абласны краязнаўчы музей.

Заснаванне (1945) і адкрыццё (1957) музея.

Калекцыі музея – археалогіі, этнаграфіі, нумізматыкі, мастацкая, старадрукаў і рукапісных кнігі, музычных інструментаў, зброі XVI–XVIII стст., мінералаў, горных парод, плакатаў Першай Сусветнай і грамадзянскай войнаў, матэрыялаў, звязаных з падзеямі Вялікай Айчыннай вайны і інш.

Стацыянарныя экспазіцыі – «Гісторыя Брэстчыны са старажытных часоў да пачатку XXI стагоддзя», «Родная прырода».

Філіялы музея – «Камянецкая вежа» (г. Камянец), Археалагічны музей «Бярэсце» (г. Брэст), «Выратаваныя мастацкія каштоўнасці» (г. Брэст), Мастацкі музей (г. Брэст).

Агульная характарыстыка сеткі раённых краязнаўчых музеяў Брэсцкай вобласці. Асноўныя кірункі дзейнасці. Навукова-фондавая дзейнасць. Экспазіцыйна-выставачная дзейнасць. Культурна-асветная дзейнасць. Навукова-даследчая дзейнасць.

Тэма 11. Нацыянальны Полацкі гісторыка-культурны музей-запаведнік

Структура музея-запаведніка, аб'екты: Музей гісторыі архітэктуры Сафійскага сабора (1987); Краязнаўчы музей (новая экспазіцыя існуе з 1986 г.); Музей беларускага кнігадрукавання (1990); Музей-бібліятэка Сімяона Полацкага (1994); Музей баявой славы (1985); Музей-кватэра Героя Савецкага Саюза З. М. Тусналобавай-Марчанка (1987); Музей традыцыйнага ручнога ткацтва Паазер'я (1998); Стацыянарная выстава «Прагулка па Ніжне-Пакроўскай» (1998); Мастацкая галерэя (2002); Дзіцячы музей (2004); Прыродна-экалагічны музей (2005).

Асноўныя кірункі дзейнасці, музейныя калекцыі.

Тэма 12. Краязнаўчыя музеі Віцебскай вобласці

Віцебскі абласны краязнаўчы музей. Заснаванне і адкрыццё (1918) Віцебскага гісторыка-археалагічнага музея. Сварэнне фондаў музея на базе калекцый А.Р. Брадоўскага, В.П. Федаровіча, збораў Віцебскага царкоўна-археалагічнага музея, музея Віленскага вайсковага сходу, музея Віцебскай вучонай архіўнай камісіі і інш. Стварэнне на базе Віцебскага гісторыка-археалагічнага музея Віцебскага аддзялення БДМ (1924-1928). Наданне музею новых назваў – Беларускі дзяржаўны культурна-гістарычны музей (1928), Віцебскі сацыяльна-гістарычны музей (1932). Спыненне дзейнасці і страты музея пад час Вялікай Айчыннай вайны. Аднаўленне дзейнасці музея пад назвай Віцебскі абласны краязнаўчы музей (1944).

Калекцыі музея – археалогіі, нумізматыкі, старадрукаў, зброі, пісьмовых крыніц і фотадакументаў і інш.

Экспазіцыйна-выставачная дзейнасць музея.

Філіялы музея – Музей-сядзіба І.Я. Рэпіна «Здраўнёва» (Віцебскі р-н), Мастацкі музей (г. Віцебск), Музей гісторыі прыватнага калекцыянавання (г. Віцебск). Экспазіцыя «Памяці патрыётаў Віцебшчыны».

Агульная характарыстыка сеткі раённых краязнаўчых музеяў Віцебскай вобласці. Асноўныя кірункі дзейнасці. Навукова-фондавая

дзеінасць. Экспазіцыйна-выставачная дзеінасць. Культурна-асветная дзеінасць. Навукова-даследчая дзеінасць.

Тэма 13. Гомельскі палацава-паркавы ансамбль

Гісторыя Гомельскага палацава-паркавага ансамбля. Збіральніцкая і калекцыянерская дзеінасць М.П. Румянцава, І.Ф. Паскевіча, Ф.І. Паскевіча.

Заснаванне і адкрыццё Мастоцка-гістарычнага музея імя А.В. Луначарскага (1919). Стварэнне на базе Гомельскага мастацка-гістарычнага музея імя А.В. Луначарскага Гомельскага аддзялення БДМ (1924-1928). Наданне музею самастойнасці і новай назвы – Беларускі дзяржаўны мастацка-культурны музей (1928).

Спыненне дзеінасці і страты музея пад час Вялікай Айчыннай вайны. Аднаўленне работы музея пад назвай Музей краязнаўства (1944), Дзяржаўны гісторыка-краязнаўчы музей (1945), Гомельскі абласны краязнаўчы музей (1952). Адкрыццё экспазыцыі музея (1946). Поўная перадача палаца Паскевічаў-Румянцавых (1996) Гомельскаму абласному краязнаўчаму музею. Адкрыццё мастацкага раздзела экспазіцыі ў «Паляўнічым доміку» (1997). Адкрыццё новай экспазіцыі (2003-2004).

Рэарганізацыя Гомельскага абласнога краязнаўчага музея (2006). Наданне новай назвы: Дзяржаўная гісторыка-культурная ўстанова «Гомельскі палацава-паркавы ансамбль» (2006).

Выставачная дзеінасць музея.

Калекцыі музея – збор прадметаў з калекцыі Паскевічаў, археалогіі, нумізматыкі, сфрагістыкі, фалерыстычная, мастацкая, прыродазнаўчая і інш.

Тэма 14. Раённыя краязнаўчыя музеі Гомельскай вобласці

Агульная характарыстыка сеткі раённых краязнаўчых музеяў Гомельскай вобласці. Асноўныя кірункі дзеінасці. Навукова-фондавая дзеінасць. Экспазіцыйна-выставачная дзеінасць. Культурна-асветная дзеінасць. Навукова-даследчая дзеінасць.

Тэма 15. Магілёўскі абласны краязнаўчы музей ім. Е.Р.Раманова

Заснаванне Дзяржаўнага гістарычнага музея пралетарскай культуры (1919) на базе фондаў музея Магілёўскага губернскага статыстычнага камітэта і Магілёўскага царкоўна-археалагічнага музея. Пераўтварэнне музея ў Магілёўскае аддзяленне БДМ (1924–1928). Набыццё музея самастойнасці і новай назвы – Беларускі Дзяржаўны Акруговы краязнаўчы музей (1928). Спыненне дзеінасці і страты музея пад час Вялікай Айчыннай вайны. Аднаўленне работы музея як Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея (1944).

Асноўныя кірункі дзеінасці музея. Сучасная экспазіцыя музея.

Калекцыі музея – археалогіі, этнаграфіі, нумізматыкі, прыродазнаўчая, кніг магілёўскай тыпаграфіі XVII–XVIII, жывапісу XVIII–XX стст., перыядычнага друку, матэрыялаў па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Філіялы музея – Музей славы Магілёўшчыны (г. Магілёў), Мастацкі музей П.У. Масленнікава (г. Магілёў), Мастацкі музей імя В.К. Бялыніцкага-Бірулі ў г. Бялынічы.

Тэма 16. Раённыя краязнаўчыя музеі Магілёўскай вобласці

Агульная характарыстыка сеткі раённых краязнаўчых музеяў Магілёўскай вобласці. Асноўныя кірункі дзейнасці. Навукова-фондавая дзейнасць. Экспазіцыйна-выставачная дзейнасць. Культурна-асветная дзейнасць. Навукова-даследчая дзейнасць.

Тэма 17. Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей

Заснаванне і адкрыццё Гродзенскага гісторыка-археалагічнага музея (1922). Перадача музею Старога замку (1924). Стварэнне новай музейнай экспазіцыі (1939–1941). Спыненне дзейнасці і страты музея пад час Вялікай Айчыннай вайны. Аднаўленне работы музея як Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея (1945). Дзейнасць музея па камплектаванню фондаў, стварэнню экспазіцыі, папулярызацыі збораў, выхаваўча-асветніцкая дзейнасць.

Калекцыі музея – археалогіі, нумізматыкі, абразоў XVII–XIX стст., «Нёманскае шкло» XIX–XX стст., вайсковага рыштунка, зброі, старадрукаў.

Размяшчэнне экспазіцыі музея ў Каралеўскім палацы XVI ст. (Старым замку), Каралеўскім палацы XVIII ст. (Новым замку).

Філіялы музея: Музей М.Багдановіча, (г. Гродна), Музей гісторыі Гарадніцы (г. Гродна).

Тэма 18. Музей «Замкавы комплекс «Мір»

Пачатак рэстаўрацыйных работ (1983 г.). Філіял Дзяржаўнага мастацкага музея БССР (1987 г.). Дэкрэт Урада БССР «О статусе Мирского замка как историко-культурной ценности национального значения» (1988 г.). Новы праект рэстаўрацыі замка (1989 г.).

Адкрыццё першай музейнай экспазіцыі ў паўднёва-заходняй вежы (1992 г.). Уключэнне замкавага комплекса ў Спіс аб'ектаў Сусветнай спадчыны ЮНЭСКО (2000 г.). Адкрыццё замкавага комплекса «Мір» пасля рэстаўрацыйна-аднаўленчых работ (2010 г.). Атрыманне статуса самастойнага музея (2011 г.).

Асноўныя кірункі дзейнасці, музейныя калекцыі.

Тэма 19. Раённыя краязнаўчыя музеі Гродзенскай вобласці

Агульная характарыстыка сеткі раённых краязнаўчых музеяў Гродзенскай вобласці. Асноўныя кірункі дзейнасці. Навукова-фондавая дзейнасць. Экспазіцыйна-выставачная дзейнасць. Культурна-асветная дзейнасць. Навукова-даследчая дзейнасць.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Назвы раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін			Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
	Лекцыі	Семінарскія заняткі	Практычныя заняткі		
Уводзіны	0,5				
Тэма 1. Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь	1	1			
Тэма 2. Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны	0,5	1			
Тэма 3. Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь	0,5		2		
Тэма 4. Літаратурны музей г. Мінска	0,5		2		
Тэма 5. Беларускі дзяржаўны музей народнай архітэктуры і побыту	0,5			2	Падрыхтоўка прэзентацый
Тэма 6. Музей гісторыі горада Мінска	0,5		2		
Тэма 7. Краязнаўчы музей Мінскай вобласці			1		
Тэма 8. Музеі-запаведнікі Мінскай вобласці	1				
Тэма 9. Мемарыяльны комплекс «Брэсцкая крэпасць – герой»	1,5			1	Падрыхтоўка прэзентацый
Тэма 10. Краязнаўчы музей Брэсцкай вобласці			1		
Тэма 11. Нацыянальны Полацкі гісторыка-культурны музей-запаведнік	1,5		1		
Тэма 12. Краязнаўчы музей Віцебскай вобласці			1		
Тэма 13. Гомельскі палацава-паркавы ансамбль	1			1	Падрыхтоўка прэзентацый
Тэма 14. Раённы краязнаўчы музей Гомельскай вобласці			1		
Тэма 15. Магілёўскі абласны краязнаўчы музей ім. Е.Р. Раманава	0,5		1		
Тэма 16. Раённы краязнаўчы музей Магілёўскай вобласці	0,5		1		
Тэма 17. Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей	1			1	Падрыхтоўка прэзентацый
Тэма 18. Музей «Замкавы комплекс «Мір»	1			1	Падрыхтоўка прэзентацый
Тэма 19. Раённы краязнаўчы музей Гродзенскай вобласці			1		
Разам	12	2	14	6	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА*Асноўная літаратура*

1. Гужалоўскі, А.А. Музеі Беларусі (1918-1941 гг.) / А.А. Гужалоўскі. – Мінск, 2002. – 164 с.
2. Гужалоўскі, А. А. Музеі Беларусі (1941-1991 гг.) / А.А. Гужалоўскі. – Мінск, 2004. – 192 с.

Дадатковая літаратура

1. Музеі Беларусі. Праблемы. Перспектывы. Інавацыі : экспазіцыйна-выставачная дзейнасць / [уклад., пер. з рус., агул. рэд. І. Б. Лапцёнак]. - Мінск : [Інстытут культуры Беларусі], 2012. – 228 с.
2. Музеі Беларусі: даведачнае выданне. – Мінск: БелЭн, 2008. – 559 с.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

У мэтах павышэння эфектыўнасці засваення вучэбнага матэрыялу па вучэбнай дысцыпліне «Музеі Беларусі» і фарміравання вучэбных кампетэнцый прадугледжана самастойная работа студэнтаў, якая накіравана на актывізацыю вучэбна-пазнавальнай дзейнасці студэнтаў; фарміраванне ў іх уменняў і навыкаў самастойнага набыцця і абагульнення ведаў; уменняў і навыкаў самастойнага прымянення ведаў на практыцы; самаразвіццё і самаўдасканаленне.

Самастойная работа дапамагае арганізаваць раўнамерную дзейнасць студэнтаў па вывучэнню вучэбнай дысцыпліны, больш глыбока засвоіць яго; дасягнуць своечасовага выканання заданняў, сачыць за індывідуальным рэзультатам.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае такія формы, як падрыхтоўка студэнтамі інфармацыйных матэрыялаў на адпаведную тэматыку (даклады, рэфераты), падрыхтоўка прэзентацый, складанне бібліяграфічных спісаў, наведванне музеяў і інш.

Выкладчык знаёміць студэнтаў са спецыфікай той ці іншай самастойнай работы і спосабамі яе кантролю пад час уводнай лекцыі па вучэбнай дысцыпліне.

Характарыстыка рэкамендуемых педагагічных тэхналогій і метадаў выкладання

Пры арганізацыі выкладання вучэбнай дысцыпліны «Музеі Беларусі» рэкамендуецца выкарыстоўваць традыцыйныя формы і метады навучання: лекцыйныя і семінарскія заняткі, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай работы. У практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць метадыкі актыўнага навучання, дыскусійныя метады (групавыя дыскусіі, мадэліраванне практычных сітуацый і інш.), візуальныя метады (метады ілюстрацыі, дэманстрацыі, відэаматэрыял).

У ліку эфектыўных педагагічных тэхналогій, якія спрыяюць развіццю крытычнага мыслення, вопыту фарміравання і выкарыстання інструментарыя вучэбна-даследчай дзейнасці, вылучаюцца тэхналогіі: праблемнага навучання; развіцця крытычнага мыслення; праектнага навучання; камунікацыйныя і інфармацыйныя тэхналогіі; тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці; метады аналізу канкрэтных сітуацый; іншыя інавацыйныя і інтэрактыўныя метадыкі.